No. 214. 1836

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Nieuws-Blad.

Donderdag 8 September.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Heden (6 *September*) waren de fondsen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101¼; O. Metall. 103½; Sp. Actien 28⅞, ½; Pass. 9; Differed 11⅛; Nap. rent. 93¼; B. Tavolière 6½; Sicil. 93; Rom. L. 106½; Id. te Antw. 99¼; Braz. 86. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ¼ pCt. verlies k. a.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 4den September.

Omtrent de vorming van het ministerie heeft men niets naders vernomen en zal er waarschijnlijk zich dezaangaande in gissingen te verliezen. Men zegt dat de heeren *Dupin* en *Gouyrand* te Parijs worden gewacht, en dat deze dan mede zullen arbeiden tot einde tot de daarstelling van een nieuw ministerie te geraken.

— De policie heeft, zegt men, in de straat Val-de-Grace weder eene fabriek van verbodene wapenen, bijzonder van stok-geweren, ontdekt; twee broeders die de voornaamste in deze fabriek schenen, zijn in verzekerde bewaring genomen. Overigens zegt men dat de policie tegenwoordig hare aandacht bijzonder bepaald heeft op de geheime associatien, die zich vooral in de Zuidelijke provincien, onder de arbeidende klasse en onder verschillende benamingen vormen en onderling voor wat de staatkunde betreft in verstandhouding zouden staan, zoo zelfs dat er onder die klasse gemeenschap zou wezen van Parijs tot in Madrid; terwijl men voorts reeds in eene voor weinige dagen plaats gehad hebbende begrafenis van zekeren werkman, *Francois Caulai*, die in een der hospitalen was gestorven en wiens lijk door verscheiden duizenden arbeidslieden gevolgd werd, een openbaar blijk van het bestaan dier vereenigingen en van hare talrijkheid heeft willen zien. Voor de Zuidelijke provincien zou ook voornemens zijn nog een twintigtal commissarissen van politie te benoemen.

— Volgens de *Revue de Paris* zou de heer *Montalivet* vergunning gegeven hebben aan de weduwe van *Joachim Murat*, de prinses *Carolina Bonaparte*, om in Frankrijk te wonen. Men begrijpt niet hoe die vergunning zou overeenkomen met de wet, welke de familie van *Napoleon* het fransch grondgebied ontzegt.

— Uit Port Vendres schrijft men van den 26sten Augustus, dat de stoomboot *Syra*, waarop de generaal *Clausel* zich had ingescheept, niet eerst naar Barcelona hadde begeven, waar de maarschalk eenige dagen verloven, om alvorens naar Algiers te gaan.

— Uit Toulon schrijft men van den 30sten, dat de koning van Napels dien dag met de stoomboot *Ferdinand II* van daar vertrokken was. De generaal *Gemgend* was naar Parijs teruggekeerd. Het linieschip *de Suffren*, gevolgd door de fregatten *Dryade* en *Hermine* en de brik *Sylphe* naar Tunis vertrokken, was van daar teruggekomen en had, zoo men zeide, belangrijke depeches medegebragt, die echter nog niet bekend waren. Men had voorts berigt gekregen, dat de fransche en engelsche eskaders in de Middellandsche zee, na eenige dagen ter hoogte van Athene te hebben gelegen, den 8sten Augustus het anker geligt en te zamen den steven naar de kusten van Syrie en Caramanie gewend hadden; er werden vele gissingen over deze vereeniging der beide vlooten, dezelfde koers houdende, gemaakt.

— Uit Madrid heeft men bijzondere berigten, tot den 27sten, welke echter geen ander nieuws aanbrengen, dan dat het, na veel moeite, gelukt was eerstdeels aan het thans uitst overmoedig garnizoen, ten getale van 4000 man, onder den nieuwen kapitein-generaal *Debasse*, de stad te doen uittrekken naar de zijde van Palencia, waar de bende van *Gomez* nu laatstelijk is ingetrokken. De laatdunkendheid dier bende, sedert jongstleden in de hoofdstad en het straffeloos bedrijven van allerlei willekeur meer erg zijn, sedat zelfs een aantal burgers het noodige geld aan het gouvernement geschonken had, om haar uit de hoofdstad weg te krijgen. Overigens scheen de revolutionnaire partij zeer niet te vreden met het nieuwe ministerie en beschuldigde het, omdat het zich niet gehaast in haren geest te handelen, zich dadelijk weg als dezelfde voorgangers in te slaan. Omtrent [illegible] in eene correspondentie van het *Journal des Debats* van den 2den, het volgende:

» De revolutie van de vorige week schijnt reeds vergeten te zijn. Het gouvernement geeft geen teeken van leven; van den eenen kant is het geheel van geld ontbloot, en aan den anderen wil het geene revolutionnaire middelen bezigen om het zich te verschaffen; alzoo blijft het in eene volkomen, ongetwijfeld wettige werkeloosheid, maar die de karlisten dan ook weinig schaadt, als welke hunne tegenpartij vervolgen en nu voor de tweede maal sedert acht dagen de courriers van Frankrijk komende opligten. Vooruitgezonden [illegible] merken geen schaduw; Madrid is weer ingesluimerd als te voren. Slechts heeft zich in het legen eene soort van geheime societeit gevormd, die zich *junta van Padilla* noemt; door haar worden de troepen tot bandeloosheid aangezet. Vooreerst zij nu al de grondstoffen van ontbinding nagaat welke het nieuw gouvernement in zich vereenigt: het geldgebrek, het gemis van krijgstucht bij de troepen, de onverschilligheid van de massa des volks; de moeijelijkheid welke de aanstaande verkiezingen, waarbij allerlei kuiperij zal te werk worden gesteld, baren zullen, dan zult gij gemakkelijk begrijpen, dat al es voorhanden is, wat strekken kan om den *Carlos*, zoo hij kracht heeft, binnen drie maanden in Madrid te voeren; of zoo hij ook van zijnen kant uitgeput en afgemat is, zoo als men zegt, en ik het er voor houd, om Spanje in eene voorbeeldelooze en onredbare regeringloosheid te storten."

— Op den 25sten heeft de koningin nog een besluit genomen, volgens welk de nationale garde weer zal worden georganiseerd overeenkomstig eene ordonnantie van de cortes van 1822, en een ander, waarbij de overeenkomst door het vorig ministerie met het huis *Gartiris* gesloten voor de plaatsing van 120 millioenen reden wordt te niet gedaan.

— De bende van *Gomez* schijnt slechts kortstondig zich in Palencia te hebben opgehouden, maar die stad, na het ligten van al de voorhanden openbare fondsen en militaire goederen weer te hebben verlaten. De bende wordt beschreven als alles behalve moedeloos en verkwijnd, maar onder een strenge krijgstucht te staan; daarbij trok dezelve weer het haar 't best geviel, steeds goed onderrigt van welke zijde haar vervolgers tegen haar optrokken. Men was steeds beducht dat deze bende met die in Kastilien onder don *Basilio Garcia* zich vereenigen mogt.

— De junta van Malaga heeft een adres aan de koningin-regentes gezonden, waarin zij, na de fraaiste betuigingen van verkleefdheid, zegt, zoolang te zullen vereenigd blijven, tot dat door daden van de zijde der gouvernements, haar bestaan niet meer noodig zal blijken.

— De koningin-regentes heeft het ordeteeken van *Maria-Louisa* aan de echtgenoote van den generaal *Mina* gezonden.

— Een der dagbladen meldt, dat de zoon van den ongelukkigen generaal *Quesada*, op het vernemen van den gruwzamen dood zijns vaders, zichzelven door het hoofd geschoten heeft.

(Hedenmiddag zijn de Zondagsche [illegible] uitgebleven.)

NEDERLANDEN.

BREDA, den 7den September.

Sedert de laatst gedane bekendmaking, zijn door de belanghebbenden geligt de navolgende door Zijne M. verleende octrooijen:

Een octrooi, in dato 30 April 1836, voor den tijd van tien jaren verleend aan *Paul Portail*, te Parijs, domicilium verkozen hebbende bij den *Heer* te Veerdorp, op de invoering van een nieuw werktuig, genaamd Mesijnaal in Engelsche.

Een octrooi, in dato 1 Mei 1836, voor den tijd van tien jaren verleend aan *G. van Tol*, te Noord-Waddinxveen, op de uitvinding van eenen handkrammolen van eenen kaasperse.

Een octrooi, in dato 1 Mei 1836, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *Martin en Zoon*, te 's Gravenhage, op de uitvinding van zekere straatlicht-toestellen.

Een octrooi, in dato 1 Junij 1836, voor den tijd van tien jaren verleend aan *R. W. Urling*, te Londen, domicilium verkozen hebbende bij mevrouw *Braade*, op den Voorburgwal te Amsterdam, op de invoering van eene wijze en toestel om gezonken schepen en andere voorwerpen te ligten.

Een octrooi, in dato 15 Junij 1836, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *F. F. Runge*, te Breslau en *G. M. Ebers*, te Berlijn, domicilium verkozen hebbende bij Mr. *Dr. H. Leijssohn*, Advokaat te 's Gravenhage, op de invoering van de uitvinding om het stearin-zuur uit palm olij en talk van het olein-zuur op eene nieuwe en gemakkelijke wijze af te scheiden, en daarvan kaarsen en eene nieuwe veeke zeep te vervaardigen.

Een octrooi, in dato 12 Julij 1836, voor den tijd van tien jaren verleend aan *F. Moll*, te Rotterdam, op de invoering van eene nieuwe en verbeterde wijze om huiden te looijen.

Een octrooi, in dato 13 Julij 1836, voor den tijd van vijftien jaren, van af den 16 September 1834, verleend aan *J. P. van Rossum*, te Amsterdam, op de invoering eener verbeterde wijze om zeep te vervaardigen.

Een octrooi, in dato 5 Augustus 1836, voor den tijd van vijftien jaren, van af 28 Julij 1834; verleend aan *C. A. Baudelaire*, te Fontainebleau, domicilium verkozen hebbende ten huize van *Vrijendorp en Comp.* te 's Gravenhage, op de invoering van zekere middelen tot verbetering van het lichtgevend vermogen van het gaslicht.

Een octrooi, in dato 5 Augustus 1836, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *C. Bedloes, en H. Georges*, te Arles, domicilium verkozen hebbende bij *Mrs. van Hees van Berkel*, Advokaat te 's Gravenhage, op de invoering van een werktuig geschikt om vruchten, vrij houd en andere voorwerpen te malen.

Een octrooi, in dato 7 Augustus 1836, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *F. Moll*, te Rotterdam, op de uitvinding van een middel om timmerhout en andere houtsoorten tegen vervuring en verrotting te beveiligen.

— Z. Exc. de secretaris van Staat, graaf *Schimmelpenninck*, is thans van zijne reize in de residentie teruggekeerd. Voorts zijn alhier aangekomen de graaf *von Schulenburg*, kamerheer van Z. M. den Keizer van Oostenrijk, en de graaf *von Stahremberg*, luitenant-generaal in Oostenrijksche dienst.

— Den 14den dezer is te Lienden, in den ouderdom van 63 jaren, overleden, de Hoog Welgeboren Heer *Jacob Maurits Carel* Baron *van Utenhove van Heemstede*, in leven ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid der provinciale Staten, en ridderschap van Utrecht, en van onderscheidene genootschappen, en gedurende een' geruimen tijd lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hij was een geacht wiskundige.

— Door Z. Exc. den gouverneur der provincie Gelderland is ter kennis van alle bouwkundigen gebragt, dat er eene premie is uitgeloofd van *f* 600 voor dengeen, welke vóór of op den 1sten Februarij 1837 vrachtvrij aan den griffier der Staten van Gelderland Mr. *M. J. Visringa*, het beste ontwerp mogt inzenden van eene te Apeldoorn te bouwen hervormde kerk; liggende het vereischte aantal exemplaren van het programma ter visie op de onderscheidene griffie's der provinciale gouvernementen in dit rijk.

Sedert eenigen tijd beijvert de *Courrier Belge* zich bijzonder, om de in Engeland bij de radikalen in gebruik zijne *meetings* of volksvergaderingen, ook in België onder de lagere volksklassen aan te bevelen, zoo zelfs dat hem reeds door een ander blad, *de Lynx*, het verwijt gedaan is, dat een zijner redacteurs eene bij dergelijke gelegenheden gebruikelijke soort van redevoering gehouden had in eene der gemeenste buurten nabij de Hallsche poort, te Brussel. Thans melden de bladen dier stad, dat eene zoogenaamde *meeting*, gepresideerd door zekeren *Kats*, den redacteur van den *Volksvriend*, welk blad onlangs den moordaanslag van *Alibaud* verdedigde, moest gehouden worden in een estaminet, *de Graviliön* geheeten, in de Poffepel-straat, doch welke eigenaar, te voren gewaarschuwd, weigerde zijn lokaal daartoe te leenen, waarop men zich naar een ander estaminet, *het Witte Paard*, in de Fabriekstraat begaf. Hier ontstond eene woordenwisseling tusschen een gewezen onder-officier der kurassiers, die tot de te houden vergadering behoorde, en een' commissaris van politie, die weldra werd mishandeld en wien men dreigde in de nabijgelegen gracht te werpen. De gewapende magt kwam echter spoedig tusschen beide, nam den evengenoemden onder-officier in verzekerde bewaring en verstrooide het gemeen. Denzelfden dag is ook de genoemde redacteur van den *Volksvriend* gearresteerd.

— Dezer dagen heeft zich te Brussel gevormd eene societeit voor boekhandel, boekdrukkunst en papier-fabrikaat, waarvan het kapitaal, bij inschrijving bij een te brengen, bepaald was op 300,000 fr., verdeeld in 300 actien, ieder van 1000 fr. De inschrijving is nu een paar dagen geleden opengesteld geweest bij de nieuwe bank te Brussel; en zoo groot is tegenwoordig de zucht in België om in dergelijke ondernemingen aandeel te hebben, dat er ingeschreven is voor niet minder dan voor negentig millioenen, negen honderd en zestig duizend franken. Hij die voor 100,000 fr. ingeschreven heeft zal derhalve omtrent het derde van één aandeel bekomen.

— Te Contich is voor eenige dagen een aanzienlijke pachthoeve, met schuur en woning en al den voorraad van graan en gereedschappen een prooi der vlammen geworden. De schade werd op meer dan 100,000 fr. begroot.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 4den September.

Z. M. de Keizer van Rusland heeft den bisschop van Augustowo, *Stanislaus Choromański*, tot aartsbisschop van Warschau benoemd. De Prins Stadhouder was den 27 uit genoemde stad naar Sochaczewo vertrokken, ten einde de aldaar vereenigde krijgsmagt in oogenschouw te nemen.

— Het schijnt zeker te zijn, dat de Prins *van Esterhazy*, die thans het hoofd van zijn geslacht is, zich eerlang aan de staatszorgen zal onttrekken. Als zijn opvolger in het Oostenrijksche gezantschap te Londen wordt genoemd de graaf *von Trautmannsdorf*, thans buitengewoon gezant aan het Berlijnsche hof, aan man, wiens bekwaamheden zeer geroemd worden.

— Het *Diario* van Rome verklaart voor geheel verdicht, hetgeen door Venetiaansche couranten het eerst gemeld werd, dat al de boeven in het bagne van Civita Vecchia, niet minder dan 600 in getal, met hunne bewakers ontsloden waren.

— Door den Zwitserschen landdag is in dezelfs zitting van den 29sten beraadslaagd over het ontwerp van antwoord op de nota van den Franschen gezant, betrekkelijk de vreemde vlugtelingen. Dit antwoord 't welk thans in dezelfs geheel bekend en door den heer *Monnard* opgemaakt is, is in denen zeer krachtigen en waardigen toon gesteld. De hoofdinhoud van hetzelve komt daarop neer, dat het niet Frankrijk is die de zamenzweringen had ontdekt, maar wel Zwitserland; dat dezelve niet tegen Frankrijk waren gerigt geweest, maar veeleer van daar waren aangestookt, hetgeen Frankrijk niet opgemerkt had; dat men zich derhalve moest verwonderen, hoe Frankrijk zich zulk een' toon tegen een' onafhankelijken staat, gelijk als Zwitserland, veroorloofde. Zwitserland zou datgene doen wat deszelfs pligt jegens andere staten en zichzelven vorderde; maar zou aan den anderen kant ook deszelfs eer en onzijdigheid tegen alke vreemde aanmatiging weten te beschermen. Bij de beraadslagingen bleek het, dat de afgevaardigden van alle de kantons dit ontwerp in de hoofdzaak en algemeene strekking goedkeurden; de voornaamste aanmerking daarop gemaakt, was die van Uri, Schwijtz, Unterwalden en Freijburg, die de nota te wijdloopig oordeelden en wenschten, dat men aan Frankrijk een bondiger maar niet minder nadrukkelijk antwoord zoude gegeven, gelijk de Zwitsersche voorvaderen in gelijk geval zouden gedaan hebben. De rapporteur der commissie, de heer *Monnard*, beantwoordde deze bedenking, en gaf toe dat indien men in de 14 of 15de eeuw eene nota als die van den Hertog *de Montebello* aan Zwitserland gezonden had, dan voorzeker aan den gezant het stuk met zijn hellebaard of zwaard doorhouwen, en omstanders gelagchen, en men met weinige woorden geantwoord zoude hebben: » Wij zijn meester bij ons zelven; bemoei u met uw eigen zaken." Dit ging aan in een tijd toen men altijd gereed was om voor elke kleinigheid het zwaard te trekken; maar zoodanige tijden beleefde men nu niet meer, en thans was het veiliger om den strijd met zedelijke wapenen te voeren. Gemelde kantons voelden echter bij hun gevoelen, doch de overige 18 vereenigden zich met het ontwerp, hetwelk slechts geringe wijzigingen had ondergaan. De belangrijkste daarvan bestond in het weglaten van eene bepaling, waarin melding gemaakt was van het sluiten van een concordaat tusschen de kantons, ten einde het verzet tegen de toelating van vreemdelingen te zegelen; waartoe dus Zwitserland bevoegd is, doch hetwelk, naar men dacht, niet tot eigendunkelijk handelen

Uit Zurich schrijft men nog van den 29sten, dat het thans kracht verkregen hebbend dagblad-besluit in Basel te strengste, doch in Zurich op eene meer verschoonende wijze gehandhaafd en nitroer gelegd. — De zaak van den meergenoemden *Conseil* schijnt eene onaangename wending te nemen. De heer *de Montebello* was zeer ontevreden dat men een onderzoek omtrent dien persoon had in 't werk gesteld, en de landdag, in welks handen de akten waren overgelegd, was met de zaak verlegen.

— Uit Konstantinopel wordt nader bevestigd, dat de stad der Dardanellen op den 5den geheel aan prooi der vlammen is geworden. De stad telde eene bevolking van niet minder dan 20,000 zielen. De oorzaak was nog onbekend, schoon sommigen de gedachten koesterden dat kwaadwilligheid er niet vreemd aan was. Het vuur brak in eene bakkerswoning uit en legde weldra het nabijgelegen paleis van den pacha in den asch. De zorg van dien ambtenaar had zich dan ook minder tot zijne woning bepaald, dan wel tot behoud van het kruidmagazijn, waarin eene aanmerkelijke voorraad kruid voorhanden was.

Te Konstantinopel gaf thans veel spraaks, eene tusschen de oostenrijksche en engelsche gezanten ontstane verwijdering, waarvan de oorzaak deze zou zijn: De Sultan had onlangs, ter gelegenheid van het huwelijk zijner zoonen, twee eigenhandige brieven geschreven aan de Koningen van Engeland en Frankrijk, welke brieven met oostensche omslagtigheid verzegeld en toegemaakt waren. Dit verhinderde dat deze brieven met de anderen in Londen niet door het oostenrijksch gezantschap konden worden verzonden, zoodat zij ter bezorging aan den oostenrijkschen gezant te Konstantinopel, *Sturmer* toevertrouwd. De ambtgenoten te Londen echter vonden het een voud het kleed, braken de brieven zelfs aan den buitenkant los en doopten die in azijn, waarna de oostenrijksche stempel er op gezet werd. Hoe men deze handelwijze te Parijs had opgenomen, was nog niet bekend; maar te Londen had lord *Palmerston* den brief aan den turkschen gezant, *Nuri*-Effendi teruggegeven, met te kennen gevende, dat hij den Koning geen brief in zoodanigen toestand konde aanbieden. Dit voorgevallene te Konstantinopel bekend geworden zijnde, had tot de verwijdering van de beide genoemde staatslieden aanleiding gegeven.

— Te Weenen waren den 30sten Augustus genoteerd: 5 pCt. Metall. 104; 4 pCt. 99⅝; Bankactien 1040.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Het model van het kolossale standbeeld te paard van den keurvorst van Beijeren Max Emanuel is uit *Rome* te *München* aangekomen, om in de koninklijke metaalgietery van Stiglmayr gegoten te

worden. Dit standbeeld is naar eene schets van THORWALDSEN door een jong, Berlijnsch kunstenaar MATTHIAE vervaardigd. In de genoemde gieterij bevinden zich ook reeds de modellen van vier keurvorsten van *Beijeren*, welke zullen behooren tot de veertien kolossale standbeelden van verguld brons, waarmede de groote prachtzaal van het Slot, tegenover den Hofhuis, zal versierd worden. — Te *Francfort* is uitgekomen een Charterboek dier stad, 't welk in het Francfurter Dagblad, zoowel wat de belangrijkheid van den inhoud, als wat de uitvoering betreft, zeer geprezen wordt, met bijvoeging, dat de fraaije letters, waarmede het gedrukt is, *uit Haarlem zelf* ontboden zijn. — Het kroningsfeest te *Praag* zal ook door onderscheidene tooneel- en toonkunstenaars worden opgeluisterd, als de zangeres SCHRÖDER DE VRIENT, de tooneelspeler SEYDELMANN, een der meest geliefkoosde tooneelspelers der *Duitschers*, den blijspeldichter BAUERNFELD, den Berlijnschen kapelmeester SPONTINI en anderen.

ENGELAND. — Geene der menigvuldige verhandelingen, welke in de verschillende afdeelingen van *the British Association* gedaan zijn, heeft, naar het schijnt in belangrijkheid kunnen wedijveren met eene mondelijke mededeeling in de Afdeeling Geologie en Geographie gedaan door den Heer CROSS, die zich sedert verscheidene jaren in de afzondering heeft bezig gehouden met proefnemingen van eenen geheel bijzonderen aard. In de vergadering der genoemde afdeeling van den 25 Augustus werd de Heer CROSS, die geen lid der Vereeniging schijnt te zijn, door een der Leden binnengeleid en verklaarde dat hij een groot gedeelte van zijn leven had besteed aan nasporingen omtrent de electriciteit. Reeds lang doordrongen van het belang, 't welk er in zou gelegen zijn, indien men eene lang voortduurende ondermiddelde elektrijke werking zou kunnen voortbrengen, was hij hem eindelijk gelukt, een toestel te vervaardigen, welke zijn elektrijk vermogen gedurende niet minder dan een geheel jaar voortzet, alleen door de kracht van zuiver water. Hij had zich verder in 't hoofd gezet, dat, vermits de natuur door lang voortgezette werkingen de verschijnselen ten weeg brengt, welke wij waarnemen, het mogelijk zijn moest, om, door op dezelfde wijze te werk te gaan, zelfstandigheden voort te brengen, gelijk aan die, welke zij oplevert. Zijne aandacht was vervolgens gevallen op eene grot in de *Quantock-Hills*, alwaar hij kalkspaath had waargenomen, klaarblijkelijk gevormd door het water 't welk door de rots sijpelt. Van dit water had hij naar huis genomen en onder de werking van een galvanischen toestel gebragt. Negen dagen wachtte hij vruchteloos op eenige uitkomst en reeds wanhoopte hij aan het welgelukken der proefneming, toen hij op den tienden dag dezelfde mineralen meugt zien te voorschijn komen, welke hij in de grot gezien had. Hierdoor aangemoedigd zette hij zijne proefnemingen voort, en ontdekte in den loop zijner nasporingen, dat het licht voor den voortgang der kristallisering nadeelig is, aangezien hij in veel korteren tijd en met veel minder elektrijke kracht, in staat was dezelve tot stand te brengen in de duisternis. Hij vormde onderscheidene metaal-kristallen, maar zijne best gelukte proefneming was het voortbrengen van kwarts uit vloeispaathzuur, waarbij het hem mogt gebeuren te aanschouwen, wat nog geen sterfelijk oog gezien had, de ontwikkeling der kristalvorming van haar begin af. Hij zag eerst, hoe het kwartskristal zich als een zeshoek teekende op het moedervloog, vervolgens uit deszelfs middelpunt stralen schieten, welke dan door lijnen, evenwijdig aan de zijden van den zeshoek verbonden werden, bij wijze het kristal prismatisch aangroeiden, maar de eenheid van deszelfs vorming vervolgens gestoord worden, door het ontstaan van eene nieuwe kristalkern, eene waarneming, welke de overtuiging bevestigde, dat wat hier geschiedde werkelijk hetzelfde was, wat in de natuur plaats heeft, waar deze indringing van het eene kristal in het andere menigvuldig wordt waargenomen. De mededeeling van den Heer CROSS heeft de vergaderde leden in geestdrift opgetogen, welke zich op eene kennelijke wijze geopenbaard heeft; en hoezeer de Heer CROSS van de door hem vervaardigde kristallen geene proeven schijnt vertoond te hebben, heeft zich echter tegen de echtheid en naauwkeurigheid van het door hem gegeven berigt, naar het schijnt, geen twijfel opgedaan en mag men alzoo op de waarheid dezer opmerkelijke ontdekking eenigen staat maken. — De Heer DEAN heeft onlangs door zijn duikerklok in de zee bij *Spithead* vijf stukken kanon gevonden, welke, als antiquarische zeldzaamheden merkwaardig schenen. Dezelve zijn vervolgens opgehaald en bevinden zich thans te *Portsmouth*: een dier kanons is gegoten onder de regering van HENDRIK VIII. — Onlangs heeft een horlogiemaker voor geringen prijs een oud horologie gekocht, waarop in een hoek [illegible] het opschrift stond: *Johanni Milton*. [illegible] vervaardiger te gebleken, dat ook werkelijk dit horologie uit dien tijd afkomstig was, en voor het *British Museum* is eene aanzienlijke som geboden, om dit overgebleven kleinood van den beroemden dichter te verkrijgen.

FRANKRIJK. — Te *Parijs* is dezer dagen overleden de verdienstelijke wiskundige NAVIER, Lid van het Instituut van *Frankrijk*, die zich ten aanzien van de toepassing der wiskundige wetenschappen op groote bouwwerken, voordeurzijne uitgegevene geschriften, als door zijne lessen eerst bij de *Ecole des ponts des chaussées*, later bij de Polytechnische School, zeer verdienstelijk heeft gemaakt. Zijne laatste levensjaren schijnen eenigzins verbitterd te zijn geworden door een hartzeer, 't welk hij niet heeft kunnen verzetten, en ontstaan was uit de teleurstelling door hem ondervonden, toen bij het ontwerp, om in *Parijs* eene ijzeren kettingbrug te vervaardigen, bij de Regering hebbende aangenaam gemaakt, de plans daartoe zelf ontworpen, en het toezigt op de uitvoering gehad hebbende, als het werk bijna voltooid was, hetzelve zag instorten, 't geen bij de Parijsche bevolking den naam van NAVIER juist niet in een zeer gunstig daglicht heeft gesteld. Hen echter, die in staat waren zijne verdiensten te waarderen, kon dit ongeval de grondige kennis van NAVIER niet doen miskennen. — Het Aardrijkskundig Genootschap te *Parijs* heeft het eerste blad ontvangen van het bekende aardrijkskundige werk van MALTE-BRUN, 't welk te *Kaliro* door CHEYK-RELA'H gedrukt wordt.

NEDERLANDEN. — Het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen heeft zijn programma voor het jaar 1836 uitgegeven, waaruit blijkt, dat behalve de reeds bekend gemaakte bekroningen der dichtstukken voor het tweede eeuwfeest der Utrechtsche Hooge School, nog zijn bekroond een stuk over de verdiensten van LAMBERTUS HORTENSIUS *van Montfoort*, geschreven door den Hr. G. MEES, Regter Plaatsvervanger te *Rotterdam*, eene Hoogduitsche verhandeling over den invloed van het gevoel voor het schoone op de zedelijke volmaking der menschen, van den Hr. F. BAUER te *Maintz*, terwijl eene verhandeling over hetzelfde onderwerp den zilveren eereprijs werd waardig gekeurd en daarvan Schrijver is gebleken te zijn de Hr. P. H. TIJDEMAN, Rector te *Thiel*. Het getal prijsvragen, door het Genootschap uitgeschreven, bedraagt 31, waarvan de vijf volgende thans voor het eerste zijn opgegeven.

» 12. Bij de waarnemingen van de helling der magneetnaald, is het » dikwijls noodig de polen der naald om te keeren. Deze bewerking is » moeijelijk, vereischt een' langen tijd, en moet, om de naald niet te » beschadigen, met veel omzigtigheid in 't werk gesteld worden. Het elec» tromagnetismus geeft het middel aan de hand, om de polen van week » ijzer in een oogenblik om te keeren.

Hierom vraagt het Genootschap: » Zoude men, hetzij naar aanleiding » van 't geen reeds door den Heer J. VAN DEN BOS is voorgesteld, hetzij » op eenige andere wijze, van de spoedige omkeering der polen, welke » door electriciteit kan worden voortgebragt, gebruik kunnen maken, tot » het zamenstellen van zeer juiste hellingsnaalden, en welke zoude daartoe » de beste inrigting zijn?" Het Genootschap is geenszins te vreden met » de bloote opgave, hoe zulk een werktuig zoude kunnen ingerigt worden, » maar het verlangt, dat zulk een werktuig werkelijk en naauwkeurig » vervaardigd worde, dat men er proeven mede neme, en de voor- en » nadeelen dezer handelwijs aantoone.

» 13. Er wordt gevraagd, eene geneeskundige plaatsbeschrijving der » stad *Utrecht*.

» 21. Waarin bestaat de beschaving der volken, en volgens welken » maatstaf kan men den trap van beschaving beoordeelen, waarop zich » een volk bevindt?

» 22. Naarmate de geschiedenis, en bepaaldelijk ook de geschiedenis » van ons Vaderland, hoe langs zoo meer uit oude charters, registers, » brieven en dergelijke oorkonden nader wordt opgedolven, verbeterd » of toegelicht, is het van het hoogste belang, om deze oorkonden voor » de toekomst wel te bewaren. De ondervinding nogtans leert, dat er » dagelijks velen verloren gaan, *voor eerst*, door het zoogenoemde *vuur*, » als mede door de inwendige gesteldheid van het perkament of papier: » welke gesteldheid, ook zonder dat er sporen van vuur te ontdekken » zijn, het perkament en papier jaarlijks toenemend flossiger schijnt te » maken, en eindelijk te ontbinden; en, *ten tweede*, door de maskers » van eenige kleine torretjes, z. g. *papier-vormen*, welke ook in het hout » voorkomen, en welke bij voorkeur schijnen te knagen of te doorboren » dat perkament en papier, hetwelk van eene goede gesteldheid en niet » flossig is. Men vraagt derhalve: 1°. welke zijn de kenteekenen, waaraan » men het vuur en ander inwendig bederf, hetwelk tot de slooping van » papier en perkament leidt, van het eerste begin af aan kan onderken» nen? Welke is eigenlijk de aart van dat bederf, en welke middelen » kan men met vrucht aanwenden, om hetzelve voor te komen, of, reeds » aanwezig zijnde, te stuiten; 2°. welke zijn de insekten, die papier en » perkament aantasten, doorboren en eindelijk sloopen, en door welke » middelen kan men deze ligchamen voor derzelver aanval bewaren, of » uit dezelve, indien zij reeds aanwezig zijn, verwijderen?»

» 31. Quum *Terentius* ex Graecorum comoediis suas confecerit fabulas, » collatis veterum comicorum fragmentis, diligentius expliceter in quibus » aut fidus interpres Graeca Latina fecisse, aut suo ingenio ductus fabu» larum oeconomiae profuisse aut nocuisse, denique singula Romanorum » moribus et institutis accommodasse videatur.

Voorts zijn op de algemeene vergadering van 1836 tot gewone Leden benoemd, de Heeren: D. J. A. AANTJENIUS, Medic. et Chirurg. Doctor, te *Amsterdam*; Mr. CAREL ASSER, Ridder enz., korten tijd na zijne benoeming overleden; JOSEPH BOSWORTH, British Chaplain te *Rotterdam*; A. BRAATS, Math. Mag. Phil. Nat. Doctor, te *Joppe*; Mr. H. J. DIJKMEESTER, Lid van de Tweede kamer der Staten-Generaal, Officier bij de Regtbank te *Thiel*; J. I. VAN HEES VAN BERCKEL, Advocaat bij het Hoogegeregtshof te *'s Gravenhage*; J. F. VAN DER HOUVEN VAN ANKEREN, te *Utrecht*, Medic. Doctor, enz.; Mr. M. HETTEMA, Advocaat te *Leeuwarden*; P. H. KRABACHER, Medic. Doctor, te *Utrecht*; F. KAISER, Observator Astronomicus aan de Hoogeschool te *Leyden*; Jonkheer A. MARTINI VAN GEFFEN, Verificateur der Comptabiliteit van de Provincien *Noord-Brabant* en *Zeeland* enz.; Mr. J. T. NIJSTEEN, Administrateur voor de Nationale Nijverheid; C. J. NIEUWENHUIS, Medic. et Chirurg. Doctor te *Amsterdam*; Mr. P. POUS, te *Middelburg*, Administrateur van 's Rijks schatkist in *Zeeland*; Mr. J. E. RAU, te *Lenth* bij *Nijmegen*.

Zie hier eenige door de fransche dagbladen vermelde bijzonderheden aangaande de zamenkomst van den franschen gezant *de la Rue* met den keizer van Marocco.

» Den 6den Augustus had de kolonel *de la Rue* de hem opgedragen zending bij den keizer van Marocco te Mequinez gelukkig volbragt. Zijne intrede te Mequinez op den 27sten Julij was bijzonder plegtig. Gevolgd door verscheiden duizenden ruiters en krijgslieden te voet, die gedurende een tiendaagschen marsch te midden van onderscheiden stammen, zich bij hem aangesloten hadden, vond hij voor de poorten van Mequinez de keizerlijke garde onder de wapenen; dertig standaarden van dezelve en de marokkaansche opperbevelhebber gingen den franschen gezant vooruit; de ministers waren een half uur ver de stad uitgetrokken om den heer *de la Rue* namens den keizer te begroeten, en des keizers gunsteling, tevens groot-keukenmeester, een der eerste personen van het rijk, ontving hem aan de stadspoort uit naam van zijnen souverein, welke van achteren een der vensters van zijn paleis den kolonel en diens gelcide passeren zag. De optogt had plaats bij den heeten gloed der Afrikaansche zon, bij een' atmospheer van 34 à 37 graden in de schaduw, onder dikke stofwolken en te midden van eene onophoudelijke fusillade van 10,000 Afrikanen, die, alhoewel soort van ezelrijders, zich er op toelegden, om hun gewer tusschen de beenen van het paard door den kolonel *de la Rue* herhaalden los te branden. Drie dagen na deszelfs intogt te Mequinez heeft de keizer, van zijne garde omringd, den gezant in gehoor ontvangen en wel ten zijnen gunste van de gewone regelen der etiquette willen afwijken. In plaats van dan gewoon met de dele gebruikelijke buigingen tot zich te laten naderen, is de keizer, gezeten op een wit paard, met een vriendelijken blik den kolonel te gemoet gereden, die tot groote verbazing der aanwezenden zich vergenoegd heeft met eene enkele buiging te maken. Ten blijke zijner bijzondere onderscheiding heeft de keizer den heer *de la Rue* vergund te worden te gelaten in het vrouwen-verblijf, die, achter jalousien geplaatst, een verdoovend geschreeuw aanhieven. Bij het verlaten van het binnenplein, waar de vrouwen zich baden, heeft de kolonel te paard de uitgestrekte tuinen doorgereden van het paleis, waar hem het beleefdst onthaal was aangedaan. Nooit was eene christelijke ambassade met zooveel onderscheiding ontvangen. Des avonds, na de audientie heeft de keizer twee paarden uit zijne stallen aan den gezant ten geschenke gezonden.

» Bij de onderhandeling heeft de heer *de la Rue* den geveinsden en gesleepen karakter der Mooren kunnen opmerken, daar zij de kunst bezitten om bij de woordenwisseling tot zelfs het vreemde hunnen kleeding en het verschil van taal in hun voordeel aan te wenden, en alzoo hunne verlegenheid willen te verbergen en de grootste moeijelijkheden te omduiken op eene wijze die de slimste leerlingen van *Ezopus* eer zou hebben aangedaan.

» Den 8sten Augustus is de heer *de la Rue* van Mequinez vertrokken om naar Tanger terug te keeren, waar de *Scipio* hem wacht."

Uit al het vermelde aangaande deze zending blijkt echter niet, dat de voldoening die het fransch gouvernement gehad heeft, bijzonder groot geweest is.

STATISTIEK.

In het jaar 1833 bedroeg de bevolking van St. Petersburg 440,368 zielen, waaronder 294,468 mannen en 154,900 vrouwen. Deze bevolking rangschikte zich aldus: Geestelijkheid 2188, adel 34,079, militairen 39,437, kooplieden 10,858, waaronder 25 edelen, 8506 nationale burgers, 2297 die niet tot de hoofdstad behoorden en 30 vreemdelingen; tot vaste gilden behoorende kunstenaars 4917, tot provisionele ambachten behoorende 22,662, waaronder 21,526 Russen en 1136 buitenlandsch gewin bargeus 37,325, waarvan 24,653 nationalen en 12,372 vreemdelingen; vrije lieden van verschillenden stand 66,366; vreemdelingen van onderscheiden rang, noch kooplieden noch handwerkers zijnde, 7,199; bedienden 94,009; boeren 127,883; bewoners der voorstad Ochta 3,388. — Het getal geboorten bedragen 10,157, of van het mannelijk geslacht 5,198 en van het vrouwelijk 4,969. Er werden 2,185 huwelijken voltrokken. Het getal der overledenen heeft 16,937 beloopen, waaronder 11,032 van het mannelijk en 5,230 van het vrouwelijk geslacht, ten gevolge van verschillende ziekten of ouderdom, en 675 door ongelukken of zelfmoord, zoodat gedurende dat jaar 6,738 personen meer gestorven dan geboren zijn. — Men heeft te Petersburg 140 Griksch-Russische kerken, vier andere confessien 20, dissidenten 5, synagogen 8, kapellen 33, kloosters 2, episcopale gestichten 4; keizerlijke paleizen 10, tot de kroon behoorende gebouwen 413 van steen en 220 van hout; particuliere huizen 2,370 van steen en 5,003 van hout; publieke gebouwen 8 van steen en 9 van hout; door particulieren aangevangen gebouwen 8 van steen en 9 van hout; door particulieren 82 van steen en 62 van hout, en 2 publieke gebouwen, die uit steen werden opgebouwd.

169ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

Vier Trekkingen:		Twee Trekkingen:	
N°. 21894 een prijs van	1000 gulden.	N°. 12492 een prijs van	1000 gulden.
» 16609 » »	1000 »	» 8009 » »	5000 »

ZAADMARKT TE AMSTERDAM.

Van Maandag 5 September.

Koolzaad. — dadelijk zonder handel op 9 vat in Sept. en Oct. 77½ fl.

Lijnzaad. — de beste soorten aangenamer, 114 ℔ puik Petersb. Mersh. *f* 345; 12 ℔ Memelsch *f* 337½.

Raapzaad. — was heden ruim prijshoudend, per 6/w. *f* 48; vlieg *f* 46¾, 47; Oct. *f* 47 à 47¾; Nov. en Dec. *f* 47¼, 47½; Mei *f* 44.

Leinzaad. — per 6/w. *f* 41¼; vlieg *f* 40¼, 40½.

Hennipzaad. — per 6/w. *f* 46; vlieg *f* 45, 45½.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (6 *September*) waren genoteerd: Werkel. Schuld 2½ pCt. 55⅛, ⅛; dito 5 pCt. 102⅛, ⅛; Kanabill. 23 11/12; Amort.-Synd. 4½ pCt. 97¼, 98; dito 3½ pCt. 80⅝; Handelmaats. 189½, 190; 189½; Arcoles 89⅛, 29⅛, ⅜, ⅞; dito onbepaalt. 29 5/16; Pass. 9 7/16; Braz. 86⅝, ½; Columb. 19 5/16; Peruan. 15.

*** Heden ontvingen wij door particuliere berigten, de voor ons, en de onzen hartgrievende tijding, dat op het eiland Banda, den 5den Februarij dezes jaars, in den ouderdom van ruim 22 jaren overleden is onze geliefde *ZOON*, de Wel-Edel Gestrenge Heer WILLEM GERRIT ADRIAAN, Adelborst der 1e Klasse; aan boord van Z. M. Fregat *Diana*, later bij Koninklijk besluit van den 15den Julij 1836 benoemd tot Luitenant ter Zee, 2de Klasse.

Breda, den 5 September 1836.

C. PELS RIJCKEN,
M. C. PELS RIJCKEN,
Geboren Baronnesse van Brackel.

*** Men verlangt tegen 1e November aanstaande, binnen *Breda*, eene KEUKENMEID, van middel bare jaren, en bewijzen van zedelijk gedrag kunnende produceren. Nader onderrigt bij de Uitgevers dezer.

*** Men verlangt een WERK- of TWEEDE-MEID in de Kazerne van Breda welke goed kan Stoppen, Nooijen en Mazen, als ook goed met de Wasch omgaan; niet beneden de 30 jaren oud, en van goede getuigschriften voorzien, tegen November aanstaande. Adres bij de Uitgevers dezer.

VOOR HET BLIK.

Amortisable Syndicaat.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, enz.

Eerste Ressort. Provincie Noord-Braband. Agentschap Breda.

AANBESTEDING.

De Agent van het Domein te Breda, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, zal op Woensdag den 28sten September 1836, des voormiddags ten elf uren, in het Koffijhuis van de Wed. OERS, op de Groote Markt te Breda, en ten overstaan van den Notaris VAN NAERSSEN, residerende te Breda, al of niet in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen, in het eerste ressort, publiek, voor een tijdvak van *drie jaren*, gezeekend te zijn ingegaan den 1 Julij 1836, en expirerende den 30 Junij 1839, aan den minstaannemenden Aanbesteden:

Het gewoon ONDERHOUD der GROOTE WEGEN der 1ste Klasse, TOLHUIZEN en verder daartoe behoorende objecten in het ressort van gemeld Agentschap, te weten:

1°. De GROOTE WEG der 1ste klasse, n°. 3, gedeelte van het Veerhuis te Steenwijk tot de Bossche Poort der stad Breda.

2°. De GROOTE WEG der 1ste klasse, n°. 3, gedeelte van de Antwerpsche Poort der stad Breda, tot de Limietscheiding der provincie Noord-Braband en Antwerpen.

3°. De GROOTE WEG der 1ste klasse, n°. 7, gedeelte van den Moerdijk, tot de ontmoeting van den Grooten Weg n°. 3, bij het Tolhuis n°. 4, bij de stad Breda.

4°. De GROOTE WEG der 1ste klasse, n°. 8, gedeelte van den Grooten Weg der 1ste klasse, n°. 3, in den Terheijdschendijk, tot de Maastrichtsche burg- of Limietscheiding der ambtsdistricten Breda en 's Bosch.

De kondition en bestekken liggen ter lezing ten kantore van den Administrateur der Domeinen in het eerste ressort, te Arnhem, en van den Agent van het Domein te Breda; in het lokaal van het Provinciaal Gouvernement te 's Hertogenbosch; ter Secretarijen van 's Hertogenbosch en Breda, en voorts te 's Bosch in het Koffijhuis bij W. REGGERS, te Raamsdonk in *het Huis ten Dijk*, te Gorinchem in *de Doelen*, te Amerden in *de Soeverein*, te Werkendam in *de Zuisen*, te Terheijden bij de Wed. VAN LUMMEL, te Breda bij de Wed. OERS, P. AERTGEERS en M. LOYENS, te Klundert in *de Oranje Societeit*, en te Moerdijk bij SIMONS.

Zullende de nadere informatien te bekomen zijn, zoo ten kantore van den Agent te Breda, als bij de Opzigters J. LUGTEN te Terheijden en HUZEMANS te Oosterhout, dewelke de noodige aanwijzingen zullen doen voor den Weg n°. 3, gedeelte van Steenwijk naar Breda, en den Weg n°. 8, te Steenwijk, den 24sten September voormiddags ten 9 uren voor den Weg n°. 7, en het tweede gedeelte van den Weg n°. 3, op dinsdag 27sten September, voormiddags ten 9 uren, aan den Moerdijk.

Breda, den 3den September 1836.

Den Agent voornoemd,

M. SMIT.

*** De Notaris VERKOUTEREN, te Geertruidenberg, zal, ten Requisitie van den Wel-Edel Gestr. Heer Majoor, Plaats-Kommandant aldaar, als hiertoe zijnde geauthoriseerd, om kontant geld Verkoopen, op Maandag den 12den September 1836, in den voormiddag elf uren, aan de Militaire Kazerne van gemelde Stad:

134 stuks WOLLEN DEKENS, 62 stuks BEDDEN-LAKENS en 62 KUSSEN-ZAKKEN.

Alle gebruikte Goederen.

*** Bij H. S. J. DE GROOT, te 's Gravenhage, is gedrukt en alom te bekomen voor *f* 2,20:

't RESIDENTIE *PASOEROEANG* OP HET EILAND *JAVA*, door H. J. Domis, Ridder der Orde van den Nederl. Leeuw, enz., enz., Resident van *Sidarbaija* enz., enz., met verlof in Nederland; vermeerderd met een Kaartje van bovengemelde Residentie, en drie Platen met Afbeeldingen van Gedenkteekenen en Gezigten uit dezelve.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.